

(V spomin na 150. obletnico vzpona Valentina Staniča)

Gorski masiv Watzmanna se nahaja v Bavarskih Alpah, ki se razprostirajo južno od Monakovega in jugovzhodno od Solnograda. Po svoji obliki in konfiguraciji skalovja je to gorovje podobno našim Savinjskim Alpam. Gorovje je le mnogo razsežnejše, večje so tudi relativne višinske razlike. Doline so globoke, stene visoke. Najbolj znana med njimi je vzhodna stena Watzmanna z relativno višino preko 1800 metrov. Gora Watzmann spada s svojo lepo okolico med najslikovitejše predele Alp. Stena sama pa je najvišja v Vzhodnih Alpah.

Ko smo se prejšnje poletje vračali iz Visokih Tur, sva se s tovarišem Lukancem namenila še v zanimivo Watzmannovo steno. Peljala sva se v Solnograd in od tu v Berchtesgaden, ki je že v zapadni coni Nemčije.

Želja po spoznavanju tujih gora je davna želja naših alpinistov, posebno mlajših, katerim je uspelo v letih po osvoboditvi preplezati mnogo težkih plezalnih smeri v naših gorah. Ta želja ni bila samo radovednost, nas mlade je zanimal inozemski alpinizem, njegov razvoj in njegova tehnika. Danes lahko mirno trdimo, da je razvoj našega alpinizma dosegel visoko stopnjo.

Z Lukancem sva se vročega julijskega dne odpeljala z električno železnico iz Berchtesgadna v Königsee. Vožnja je bila kratka in kmalu sva stala na obali lepega alpskega jezera. Tu sva se ukrcala na motorni čoln, s katerim je mogoče dospeti do vstopa v vzhodno steno. Pozno popoldne je bilo, jezero je bilo mirno, obdano z navpičnimi stenami. Ob obali ni nobene poti in vodič na čolnu nam je razlagal smrtno primere, ki so se dogodili, ker so si turisti hoteli prihraniti drago voznino. Za nama je na vrhu na levi izginjala pogorela koča, kjer je imel svoj glavni stan Hitler. Kmalu se nama je odprl pogled na slovito steno, najin cilj jutrišnjega dne. Visoko gori se je vil greben, po katerem je prispel kot prvi turist na vrh leta 1800 naš rojak Valentin Stanič. Tedaj je minulo natanko 150 let. Šele pozneje sva izvedela, da sva s tovarišem s svojim vzponom praznovala to 150letnico.

Pri kapelici sv. Jerneja sva izstopila. Pot naju je peljala skozi nizek gozdič. Šla sva molče in vsak zase premišljevala o težavah, ki naju še čakajo jutri tam gori v oni sivini. Pozno popoldne je

bilo. Začelo je treskati in grmeti, ko sva ravno dosegla veliko trikotno snežišče, imenovano »Eiskapelle«, »ledena kapela«. V silnem nalivu sva stekla pod malo previsno pečino v zavetje.

Hotela sva še danes doseči bivak v steni, kjer bi udobno prespala in zjutraj zgodaj začela s plezanjem ter nama ne bi bilo treba hiteti. In imela bi več časa za razgledovanje stene. V steni je več smeri. Najbolj znana je klasična Kederbacherjeva smer, v katero sva bila namenjena tudi midva. Poleg nje pa so še znane monakovska, berchtesgadenska in solnograjska smer.

Nevihta je kmalu prešla, tako da sva kmalu lahko nadaljevala svojo pot. Prestop iz »Eiskapelle« v steno je prvo težavno mesto. Z ledenimi kladivi sva izdolblja v ledu majhen rogelj, okrog katerega sva obesila vrv. Najprej sva se spustila v dno razpoke in nato po steni izplezala na gruščnato polico. Dalje sva plezala po nekakih travnatih vesinah in kmalu dosegla strm žleb. Smer ni bilo težko najti, ker je bilo ob njej mnogo skalnih možicev. Nevihta, ki je malo prej divjala, je sedaj izčistila ozračje in odprl se nama je edinstven pogled na modro gladino Kraljevega jezera s strmimi stenami Hagenskega pogorja. Dan se je nagibal k večeru. Ravno tedaj sva dosegla tudi veliko teraso in pod velikim bolvanom tudi votlino za prenočevanje. Nekaj odej in nekaj slame je vsa udobnost skalne votline. Tu prenočuje večina alpinistov. Tu se tudi ločijo Kederbacherjeva, monakovska in solnograjska smer.

Noč je bila jasna in mirna. Misli so ušle k domačim goram in tovarišu sem pripovedoval, kako sem včasih prenočeval v stenah. Spomnil sem se bivaka v severni steni Travnika nad Planico, kjer sva s Frelihom prebila noč na komaj za dlan široki polici nad prepadom ali pa v ledenih strminah Triglavске stene. Kakšna razlika je bila med sedanjim bivakom v Watzmannu, kjer sva lepo ležala in bila odeta!

Ob štirih se je začelo daniti. Iznad Hagenskega pogorja je prihajal dan v temno globino Kraljevega jezera. Pripravila sva opremo. Pot naju je vodila preko velikega ledenika, s katerim se je končavala terasa. Plezala sva previdno sekaje stopnje z lednim pladivom. Led je bil modro zelen kakor na našem Triglavu. Na koncu je bilo treba prestopiti široko, nad petdeset metrov globoko krajno peč. Varovan na vrvi sem težko prestopil v steno. Neprijeten je občutek, ko zagledaš črno praznino pod nogami. Mesto samo je precej nevarno in je že terjalo mnogo smrtnih žrtev. Mnogi alpinisti so tu končali življenje. Plezala sva zato skrajno previdno. Kmalu sva prišla do najtežjega mesta v steni, imenovanega Schöllhornplatte. Težavna mokra prevesa nosi ime po alpinistu, ki se je tu prvi smrtno ponesrečil. Nesreča se je pripetila leta 1890. Od takrat do danes se je na tem mestu smrtno ponesrečilo 41 gornikov. To je skoraj tretjina od celotnega števila ponesrečenih.

S tovarišem Lukancem sva precej dolgo stala pod težavnim mestom in ugibala, kako bi splezala preko. Naposled sva našla klin,

Vzhodna stena Watzmanna

1 = Kederbacherjeva smer po tretji polici na južni vrh.

2 = Salzburška smer po prvi polici.

3 = Monakovska smer h koncu prve police.

4 = Smer Berchtesgaden.

I-V = Pet polic.

S = Schöllhornova plat.

K = Grapa.

Vzhodna stena Watzmanna je najvišja stena Vzhodnih Alp (2000 m). Prvi jo je preplezal l. 1881 Johann Grill-Kederbacher. Preplezal jo je v začetku maja, ko mu krajne počí niso delale težav. Prva žrtev stene je bil mladi Schöllhorn 26. maja 1890. Vodnik Preiss mu je svetoval, da sname dereze in sezuje čevlje ter obuje plezalnike. Schöllhorn ni ubogal, spodrsnil in padel je v krajno poč. Rešilna ekspedicija, ki jo je vodil Kederbacher, je našla ostanke Schöllhorna šele čez nekaj dni!

ki nama je izvrstno služil za varovanje in orientacijo. Zaradi varnosti sem zabil še en klin. Bil sem ravno sredi previsa, ko sem zagledal še dva alpinista pod seboj. Na vrhu sva ju počakala, tako da smo plezali skupaj dalje. Podali smo si roke in Nemca sta čudno pogledala, ko sta izvedela, da sva Jugoslovana. In res dotlej nihče od Jugoslovanov še ni bil v steni. Čez težavno mesto sva tovarišema pomagala z najino vrvjo. Bila sta iz Kassla. Eden od njiju je smer že poznal, tako da smo sedaj plezali laže.

Nad previsom se stena nadaljuje s sistemom polic. Težka so mesta med policami, varovališča pa dobra. Teren je podoben naši Severni triglavski steni v Zimmer-Jahnovi smeri. Mimogrede smo se ustavili na kaki večji polici in razvil se je živahen pogovor o problematiki našega in nemškega alpinizma. Pripovedovala sva Nemcema, kak razvoj je dosegel naš alpinizem v povojnih letih in o ugodnostih, ki mu jih nudi nova socialistična družba. Nemca pa sta nam tožila o stari miselnosti, ki pri njih še vedno zavira razvoj in si lepo bivanje v gorah lahko privoščijo le magnati in bogataši. Pogovor nam je pretrgala megla, ki se je nenadoma začela spuščati čez steno v dolino. Bližalo se je neurje, ki je tako pogosto v teh gorah. Bili smo na izpostavljeni polici brez zavetja. Pohiteli smo, toda polica se je končala in strmo prehajala v grapo. Druge pomoči ni bilo kot zabiti klin in se po vrvi spustiti v grapo, kjer smo ob strani videli votlino. Toda nevihta nas je prehitela in sredi spuščanja se je ulilo. Zdajci je zagrmelo in začel se je ples naravnih sil. Spuščali smo se drug za drugim, curek vode pa je lil na nas. Votlino smo dosegli do kože premočeni.

Doživel sem že dostikrat neurje v gorah, najhujše pa je bilo tisto pred dvema letoma v Dibonovem razu Široke peči v Martuljku, kjer sva s Škerlom za las ušla smrti. Tu pa smo imeli srečo. Bili smo vsaj v zavetju, varni pred padajočim kamenjem in slapovi.

Neurje se je silno razbesnelo in bobnelo je kot na najhujši fronti. Grapa tik nas se je spremenila v ogromen veletok, ki je rušil in odnašal vse pod seboj.

Po treh urah se je ozračje nekoliko umirilo. Zopet se nama je odprl pogled, toda skala je bila sedaj mokra in črna. Stopil sem izza skalnega robu in radovedno pokukal navzgor. Silno visoko se je videl izstopni greben, bili smo od njega oddaljeni še okoli 800 metrov. Sedaj je bilo treba pohiteti, da še pred nočjo pridemo na vrh in do koč na Watzmannu.

Neurja v Watzmannu so doslej terjala že mnogo življenj. Leta 1937 sta se v steni borila za življenje brata Freya sedem dni. Zalotil ju je snežni metež in le svoji vzdržljivosti in vztrajnosti se imata zahvaliti za življenje. Podobnih primerov je v zgodovini stene že več, o čemer zgovorno priča knjiga »Zweitausend Meter Fels«, ki je posvečena zgodovini te stene.

Sedaj smo prišli na konec police imenovane »Akademikerband«, ki je prehajala v veliko grapo pod vrhom. Nemška tovariša sta nama razlagala, kako ju je lani zajelo neurje ravno v tej grapi, kjer sta morala prenočiti. Ponoči je zapadel nov sneg, tako da jima je bilo plezanje skrajno nevarno. No, danes sta bila veselejša, saj je kazalo na bolje. Sedaj se je že toliko umirilo, da smo razločno videli strme stolpe Watzmannkinder in tudi vrh Watzmannmutter. Na večji ploščadi se ustavimo. Je to lepa ploščad, na kateri je mnogo ostankov konzervnih škatel — imenuje se »Frühstückstein«.

Megla se je nekoliko dvignila, da smo razločno videli vrh Schönfeldspitze na Steinernes Meer. Sveža sapa nas je tudi opozarjala, da vrh ni več daleč. In res! Kratka, strma stena in stali smo na izstopnem grebenu. Tu nas je sprejela burja, da smo komaj lovili ravnotežje.

Bili smo 2000 metrov nad gladino Kraljevega jezera. Globoko je bila kapelica sv. Jerneja. Prvič v življenju sem videl tako veliko višinsko razliko. Greben, na katerem smo sedaj stali in po katerem si je pred 150 leti utrl pot na vrh naš Valentin Stanič, je strm in prepaden, okovan v železje kakor naš Triglav. Dejanje našega rojaka pred 150 timi leti je bilo drzno. Valentin Stanič je bil med vodilnimi alpinisti klasične dobe v Evropi. Mnoge vrhove je osvojil v tistih letih. Tudi vzpon na Veliki Klek (Grossglockner) je verjetno opravil on.

Greben je silno dolg, približno trikrat daljši od našega triglavskega. Sredi grebena so alpinisti zgradili tudi malo zavetišče, ki nudi varno zavetje pred nevihto.

Dan se je nagibal proti večeru, ko smo sestopili do Watzmannove kočice. Za nami je bilo zopet 24 ur lepih doživetij.

Naslednji dan sva se spustila v dolino in se istega dne vrnila v Solnograd. Kolikor nama je preostajalo časa, sva hotela še izkoristiti za ogled Dachsteina. Toda tam sva že začutila štirinajstdnevni napor. Uvidela sva, da imava dovolj gora in da se je treba čimpreje vrniti domov.

Uroš Župančič:

NA STREHO EVROPE (4807 m)

Pred menoj na mizi so dolga leta ležale knjige velikih ljudi, ki so opisovali lepoto in veličino Centralnih Alp. Zaprte so bile te knjige; slike niso vzbujale v meni zanimanja in navdušenja, kakor so mi jih vzbujale slike domačih gora. Mogočen in prečuden alpski svet je segal daleč preko mojega znanja in sposobnosti.

Cilj mojega dolgoletnega alpinističnega delovanja pa je bil vedno, da dosežem več; tisto, kar se mi je včasih zdelo težko ali celo nedosegljivo. Za vse sem se moral dolga leta znojiti po robih in grapah domačih gora.